

Dosarul nr. 2ra-220/20

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani – P. Harmaniuc
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – V. Sîrbu, V. Mihaila, A. Minciuna

ÎNCHEIERE

05 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Valeriu Condrea
împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului
subiectiv ca urmare a detenției în condiții inumane și degradante,
împotriva deciziei din data de 17 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care
s-au respins apelurile declarate de către Valeriu Condrea și Ministerul Justiției, s-a
menținut hotărârea din data de 13 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Buiucani,

constată:

La 25 iulie 2018 Valeriu Condrea a depus cerere de chemare în judecată împotriva
Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului
subiectiv ca urmare a detenției în condiții inumane și degradante.

În motivarea cererii de chemare în judecată Valeriu Condrea a indicat că a fost
deținut în Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău în perioada 02 aprilie 2013 - 29 iulie
2015 în condiții inumane de detenție.

Reclamantul a menționat că au fost comise mai multe încălcări și anume refuzul
în acordarea asistenței și tratamentului medical necesar deținuților și condamnaților
garantate de Stat; aprovizionarea cu medicamente conform diagnozei maladiilor de care
suferă: xxxxx, aprovizionarea cu haine, lenjerie de pat, obiecte de uz casnic, mașină de
frezat, veselă de bucătărie și altele; dotarea cu saltele cu un grad avansat de uzură, rupte
și murdare; achitarea energiei electrice din cont propriu a deținuților și condamnaților,
economia energiei electrice prin deconectarea zilnică a acestora între orele 02:00-05:00,
10:00-12:00 și 14:30-16:30; asigurarea insuficientă a celulelor cu lumină, lipsa
accesului direct la lumina soarelui; suprafața insuficientă a celulelor în raport cu
numărul deținuților și condamnaților; asistența juridică redusă a deținuților și
condamnaților; neaprovizionarea deținuților cu alimente pe parcursul deplasării la

procesele de judecată; refuzul administrației Penitenciarului de a deține persoanele care nu fumează în celule separate de cele care fumează; procurarea materialelor de construcție și de reparație a celulelor penitenciarului din contul deținuților; încălzire insuficientă în perioada de iarnă; lipsa condițiilor minime necesare pentru igienă personală a deținuților; alimentarea cu produse alimentare de o calitate joasă și în condiții anti-sanitare.

Valeriu Condrea a relatat că deținerea în Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău în perioada 02 aprilie 2013 - 29 iulie 2015 i-a provocat afectarea stării sănătății, care se confirmă prin buletinul de analize nr. A22559 din 11 iunie 2015 și extrasul din fișa medicală nr. 157/385 din 01 decembrie 2016.

În aceste circumstanțe reclamantul a considerat că este îndreptățit de a solicita constatarea faptului încălcării dreptului subiectiv prevăzut de art. 25 din Constituția Republicii Moldova, art. 3 și 5 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale ca urmare a detenției în condiții inumane și degradante.

Prin hotărârea din data de 13 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani s-a admis parțial cererea de chemare în judecată, s-a constatat încălcarea drepturilor lui Valeriu Condrea, prevăzute și garantate de art. 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, ca urmare a detenției în condiții inumane și degradante. În rest, pretenția în partea ce vizează constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art. 25 din Constituția Republicii Moldova, precum și art. 5 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale s-a respins, ca fiind neîntemeiată. (f.d.176,182-188, vol.I)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 17 aprilie 2019 a respins apelurile declarate de către Valeriu Condrea și Ministerul Justiției, a menținut hotărârea din data de 13 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani. (f.d. 62,63-67, vol.II)

Instanțele de judecată au concluzionat că pretenția lui Valeriu Condrea cu privire la violarea art. 3 din CEDO este întemeiată, ori faptul aflării lui în detenție în condiții inumane și degradante au fost confirmate, atât prin constatările expuse în rapoartele naționale elaborate la acest capitol, cât și în rapoartele mecanismelor internaționale.

Referitor la pretenția lui Valeriu Condrea privind încălcarea art. 25, alin. (1) și (6) din Constituție și art. 5 din CEDO instanțele de judecată au reținut că aceasta nu este întemeiată, ori nu se atestă prezența indicilor de încălcare a dreptului lui Valeriu Condrea prevăzute de normele de drept menționat.

Împotriva deciziei instanței de apel, la 06 iunie 2019, prin intermediul Curții de Apel Chișinău, Ministerul Justiției a depus recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea cererii de chemare în judecată. (f.d.76-79, vol. II)

În motivarea recursului Ministerul Justiției a indicat că instanțele de judecată au apreciat arbitrar probele prezentate, nu au constatat și nu au elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, iar circumstanțele pe care instanțele le-au considerat constatate nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente.

La aprecierea condițiilor de detenție trebuie luate în considerație principalele puncte de reper și anume dacă s-a depășit nivelul minim de severitate prin prisma art. 3 din Convenția europeană; efectele cumulative ale acelor condiții; precum și durata detenției.

La caz, nu s-a adeverit faptul că Valeriu Condrea a fost supus unui tratament inuman și degradant, nefiind încălcate prevederile art. 3 CEDO, prin deținerea, conform alegerii lui, în condiții de insuficiență de lumină naturală, lipsa ventilației, hrană insuficientă și de proastă calitate.

Ministerul Justiției a subliniat că deținerea reclamantului a avut loc în condiții compatibile cu respectul față de demnitatea sa umană, astfel, încât detenția la care a fost supus nu i-a cauzat acestuia suferințe de o intensitate ce depășesc nivelul admisibil al suferințelor cauzate în detenție. Valeriu Condrea fiind asigurat cu minimul necesar pentru trai, cu respectarea normelor stabilite și cu întreprinderea altor măsuri pentru menținerea și îmbunătățirea condițiilor de detenție în instituțiile penitenciare.

La 05 noiembrie 2019, în conformitate cu art. 439, alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs intimatului, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f.d. 84).

Valeriu Condrea la 13 noiembrie 2019 a depus referință la recursul înaintat de către Ministerul Justiției, prin care a susținut hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel, indicând că sunt legale, ori s-a constatat violarea drepturilor sale prin deținerea în condiții inumane, crude și degradante, iar recursul declarat de către Ministerul Justiției este declarativ și fără suport. (f.d. 92-93, vol.II)

În conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din data de 17 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. De asemenea, aceasta este depusă de către Ministerul Justiției, care este îndreptățit să o conteste, nefiind depusă repetat.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit.

Prin scrisoarea din 17 mai 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 17 aprilie 2019 (f.d.70), însă date despre recepționarea deciziei contestate nu sunt la materialele cauzei. Totodată, este de menționat că decizia instanței de apel a fost publicată pe portalul instanțelor naționale de judecată la 17 mai 2019.

Drept consecință, instanța de recurs consideră că cererea dedusă judecății a fost declarată în termenul prevăzut de lege.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul

Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de către Ministerul Justiției, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs, completul Colegiului atestă că Ministerul Justiției a indicat argumente ce țin de dezacordul cu felul în care instanțele de judecată au apreciat înscrisurile probatorii și au constatat circumstanțele cauzei. Nu pot fi reținute ca temei de admisibilitate aceste argumente, deoarece țin de reaprecierea probelor, fapt inadmisibil în recurs.

Conform regulilor din Secțiunea a 2-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Recursul exercitat conform secțiunii a 2 - a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procesual, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Astfel, completul Colegiului constată că argumentele invocate în recurs nu pot constitui temei de casare a deciziei recurate, or, acesta nu se încadrează în cele expres stabilite la art. 432, alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederilor art. 432, alin. (1) din Codul de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează, că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, se reține că argumentele invocate de către recurent nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă Ministerul Justiției, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției, inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431, alin. (1) și (2), art. 433, lit. a), 440, alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul, declarat de către Ministerul Justiției, se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Iurie Bejenaru